

УДК 378.123:005.336.5(477)

Г. Г. ЦВЕТКОВА

м. Слов'янськ

tsvetkovaann7@mail.ru

ВИКЛАДАЧ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ТИП АКСІОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті розкрито аксіологічні засади професійного самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін через його розуміння як спеціально організованого у ВНЗ динамічного, неперервного, аксіологічного, акме-синергетичного, особистісно зорієнтованого процесу, в умовах якого здійснюється професійне становлення та розвиток професіонала вищої школи, поетапне набуття й примноження компетенцій «самості»; охарактеризовано викладача гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів як тип аксіологічно орієнтованої особистості що визначається внутрішнім потенціалом викладача, його аксіосферою як ієрархічно організованою системою схвалених морально-професійних цінностей, ціннісних відносин, внутрішньої професійної принципової позиції, ціннісної поведінки.

Ключові слова: професійне самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін, викладач гуманітарних дисциплін як тип аксіологічно орієнтованої особистості, ціннісні орієнтації, аксіологічні засади професійного самовдосконалення.

Переосмислення професійної й духовної місії викладача гуманітарних дисциплін, який є прикладом української елітарності, носієм культурно-історичної пам'яті етносу й інтелектуальним творцем суспільства, актуалізує необхідність розгляду аксіосфери професіонала вищої школи, його професійного самовдосконалення. Саме від креативності його ціннісно-культурного світогляду, готовності й здатності досягати професійних вершин значною мірою залежить формування цілісної особистості студента, яка буде визначати майбутнє української освіти та стратегію національного розвитку. У процесі глобальних продуктивних перетворень, євроінтеграційних спрямувань, що відбуваються в українській державі, виняткового значення набуває якісна національна вища освіта, яка має виховувати інноваційну особистість, громадянина України і світу з планетарним мисленням, спроможну до постійного ціннісного професійного зростання, спілкування з іншими культурами, духовного перетворення дійсності. Таке стратегічне завдання здатний виконувати викладач гуманітарних дисциплін, викладач-професіонал як суб'єкт, який активно, якісно і творчо реалізується в педагогічній діяльності, володіє засобами самовираження, самоактуалізації, постійного ціннісного усвідомлення та пошуку.

Питанням теорії розвитку особистості педагога в умовах неперервної педагогічної освіти, інноваційних підходів і принципів освіти дорослих присвячено праці Н. Волкової, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, А. Кузьмінського, Л. Лук'янової, Н. Ничкало, О. Савченко, С. Сисоевої, О. Сухомлинської, Г. Троцько та ін. На думку дослідників, найголовнішим мотивом професійного саморозвитку, самовдосконалення є можливість реалізуватися через професію.

У багатьох наукових розвідках належну увагу приділено проблемам професіоналізму та професійної підготовки педагога (Л. Барановська, О. Глузман, В. Гриньова, Н. Гузій, О. Дубасенюк, І. Зязюн, І. Ісаєв, Н. Кузьміна, О. Отич, І. Підласий, С. Сисоева, В. Сластьонін, М. Солдатенко, В. Стрельников, Л. Хомич).

Педагогічний аспект аксіологічного підходу висвітлюють В. Андрущенко, Н. Антонова, І. Бех, Г. Васянович, О. Вишневський, Б. Гершунський, В. Гриньова, І. Зязюн, Л. Рибалко, О. Сухомлинська, В. Сластьонін, Н. Ткачова.

Отже, у сучасному науковому дискурсі існують достатньо ґрунтовно розроблені теорії саморозвитку особистості, вчителів, викладачів. Разом з тим, констатуємо відсутність експериментальних наукових досліджень, які б розкривали аксіологічні засади професійного самовдосконалення та характе-

ризували викладача гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів як тип аксіологічно орієнтованої особистості.

Постановка завдання: розкрити аксіологічні засади професійного самовдосконалення та охарактеризувати викладача гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів як аксіологічно орієнтований тип особистості.

Аксіологічні засади професійного самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів розкриваються через його розуміння як **спеціально організованого у ВНЗ динамічного, неперервного, аксіологічного**, акме-синергетичного, особистісно зорієнтованого процесу, в умовах якого здійснюється професійне становлення та розвиток професіонала вищої школи, поетапне набуття й примноження компетенцій «самості». У контексті нашого педагогічного пошуку саме аксіологічний аспект проблеми, що розглядається, представляється нам вельми актуальним. Формування та становлення аксіологічно орієнтованого типу особистості викладачів гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів стає можливим в межах аксіологічного підходу. Перед тим як охарактеризувати основні положення аксіологічного підходу, щодо висунутої проблеми, розглянемо сутність поняття «викладач гуманітарних дисциплін» як тип аксіологічно-орієнтований особистості.

«Викладач гуманітарних дисциплін» не має чіткого нормативно-правового визначення і є відображенням традиційного для вітчизняної вищої школи протиставлення гуманітарних, природничих, технічних та інших предметів. Підкреслимо, що нині для вищої школи актуальною проблемою стала реалізація принципу гуманітаризації освіти, який передбачає зближення технічних, природничо-наукових і гуманітарних знань; зміни орієнтирів у визначенні освітніх ідеалів; відмову від технократичних підходів; соціокультурне спрямування змісту освіти.

Велику увагу гуманітарному пізнанню, яке спрямовує і організовує саме викладач гуманітарних дисциплін, надавав І. Зязюн. Учений уважав, що останнє покликане допомогти розкрити власну сутність, сутність свого студента, цінність і смисл життя. На думку

І. Зязюна гуманітарне пізнання – не лише діяльність, спрямована на одержання знань про людину (гносеологічний аспект), але й діяльність про присвоєння ціннісного смислу гуманітарного знання (аксіологічний аспект). З цих позицій ціннісне й гносеологічне знаходяться в нерозривній діалектичній єдності.

Висхідним матеріалом гуманітарного пізнання є спілкування з текстами культури. Згадаємо М. Бахтіна, який уважав, що там, де людина вивчається поза текстом і незалежно від нього, це вже не гуманітарні науки.

Основа змісту гуманітарних дисциплін, тісно пов'язана з проблемою діалогу. У цьому випадку на перше місце виходить герменевтика, що дозволяє виявити смисли й значення, що втілені в текстах культури. Отже, головним акцентом педагогічної діяльності викладача гуманітарних дисциплін є діалогічне розуміння, що включає дві свідомості, два суб'єкти. Викладач гуманітарних дисциплін перш за все повинен володіти діалогом як міжсуб'єктним процесом, у якому відбувається взаємодія якісно відмінних інтелектуально-ціннісних позицій, що передбачають дві «логіки» з орієнтацією на одну предметність у рамках своєї ціннісно-сислової комунікації. Ціннісно-сислова комунікація розуміється І. Зязюном як багатомірне (багаторівневе, різноспрямоване) сислове діалогічне спілкування в просторі гуманітарної освіти з метою прилучення учня (у нашому випадку студента) до гуманістичних цінностей. Суб'єктами ціннісно-сислової комунікації є студент, викладач, суб'єкт культури, епохи, що вивчається [4].

Значно доповнює портрет викладача вищої школи О. Семенов. Учена вважає, що головними рисами фахового портрета викладача вищої школи є «моральність, людяність, ґрунтовна теоретико-методологічна підготовка, широкий професійний кругозір, загальна і педагогічна культура, професійний оптимізм, вміння слухати і чути молодшого колегу, пробудити талант, не тільки пропонувати нові ідеї, а й уміти їх застосовувати, відсутність байдужості, відчуженості, шаблонності і стереотипів мислення. Такий педагог сприяє реалізації можливостей студентів оволодіти професійним досвідом, формувати професій-

но значущі погляди, переконання, наукове мислення, спонукає до самореалізації, саморозвитку і самовиховання, що є необхідним для становлення самобутнього особистісного образу і толерантної взаємодії з людьми, природою, культурою» [7].

Особистість викладача гуманітарних дисциплін треба розглядати у вимірах, духовності, людяності, педагогічної дії. В епоху постмодернізму зростає роль викладачів вищої школи «яскравих, унікальних і неповторних носіїв культурно-історичної пам'яті етносу й інтелектуальних творців соціуму» [7]. Взірцем таких майстрів педагогічної дії в інноваційній освіті, викладачів-фасилітаторів, які власним досвідом стимулюють розвиток і саморозвиток студентської молоді є І. Бех, Л. Барановська, І. Зязюн, С. Гончаренко, В. Гриньова, О. Дубасенюк, В. Кремень, А. Кузьмінський, М. Лещенко, Н. Ничкало, О. Отич, В. Рибалка, О. Семенов, М. Солдатенко. Тому, уточнюючи визначення «викладач гуманітарних дисциплін», ми орієнтувалися на ці видатні постаті.

Отже, узагальнюючи теоретичні положення та нормативно правову базу щодо викладацької діяльності, доходимо висновку, що **викладач гуманітарних дисциплін** – це кваліфікований фахівець, який займається особливим видом соціокультурної діяльності (педагогічної), **визначається здатністю до опанування і створення суспільних, культурних, історичних, особистісних цінностей і забезпечує підготовку та виховання фахівців вищої кваліфікації на основі** гуманітарного пізнання володіння діалогом як міжсуб'єктним процесом, є представником і носієм української елітарності, який здатний до постійного професійно-педагогічного саморозвитку та самовиховання впродовж життя й забезпечує створення оптимальних умов для всебічного гармонійного розвитку студентської молоді та виконання нею певних соціальних ролей.

Викладача гуманітарних дисциплін як **тип аксіологічно-орієнтованої особистості** представлено через призму аксіологічного підходу під яким розуміємо спрямованість креативного освітнього простору ВНЗ, освітніх ідеалів на ціннісно-смыслову сферу, на

провідні положення педагогічної аксіології, фундаментальними поняттями якої є цінність, значущість, ідеал, тобто «багатогранна палітра емоційно-почуттєвих, когнітивних, поведінкових, потребнісно-мотиваційних складників, світоглядних структур, які охоплюють світобачення, світосприйняття й світоствавлення» [2, 27].

Цінності, ціннісні орієнтації, ідеали як відображення синтетичного образу олюдненого, одухотвореного викладача – основа поведінки і внутрішня умова самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін. Актуалізація одних цінностей і відмова від інших (С. Рубінштейн), зміна життєвих, професійних пріоритетів – свідчення еволюції професіонала вищої школи.

Аксіологічною основою представленої проблеми є розуміння того, що в «духовно досконале Я може трансформуватися завдяки вищим цінностям, до яких прагне особистість і які в такому разі поставатимуть реальним масштабом її духовного Я, визнаючи його справжню якість» [2, 6], та визнання того, що в сучасній педагогіці основним орієнтиром повинна стати «здатність людини до саморегламентации» (О. Вишневський) [3] до усвідомленого самообмеження та самоподолання.

Отже, самовдосконалення викладача гуманітарних дисциплін вищої школи можна розглядати як привласнення особистістю вищих духовних цінностей, що відображають «реальний масштаб духовного Я» (І. Бех) [2], наповнення суб'єкта професійними ідеалами, завдяки яким викладач піднімається над сферою реальної життєдіяльності, тим самим символізуючи безкінечність розвитку особистості професіонала. Тобто вищі духовні цінності стають і мотивом, і потребою, і складником цілісного духовного «Я» викладача.

Самовдосконалення викладача гуманітарних дисциплін виявляється в:

- здатності орієнтуватися на поле вищих цінностей і визначатися щодо них (Д. Леонт'єв). Причому, це поле цінностей – динамічна морально-духовна реальність, особистість, що прагне ідеалу;
- законі нарощування духовної професійної досконалості викладача (І. Бех), який спроможний до самоусвідомлення та рефлексивного регулювання;

- диференціації внутрішнього світу, тобто вибудовані ієрархії ціннісних орієнтацій, що становлять зміст «Я» в сукупності професійних якостей, здібностей, переживань на основі самоспостереження (інтроспекції) та рефлексії (аналіз особистісних дій і вчинків);
- прагненні до вищої мети – це нескінченне професійне самовдосконалення, що спричиняє саморух, саморозвиток, самоздійснення. Останнє можливе лише за умов постійного наближення до професійного ідеалу як потенційної перспективи;
- потребі на основі активно-проблемної позиції, самостійно та свідомо змінити існуючий образ професійного «Я» та особистісного «Я»;
- розширенні суб'єктного простору викладача, не тільки професійного, але й морального, що має ціннісно-сміслову значення;
- здатності до рефлексії, саморегуляції, самоподолання, сприйняття й розуміння професійної педагогічної діяльності як цінності особистого життя, що постійно збагачується. Тобто повноцінний професійний та особистісний саморозвиток – служіння, неперервне примноження моральних та професійних якостей.

У ракурсі аналізу теоретичних підходів аксіологічний аспект самовдосконалення викладача вищої школи є ядерним, визначальним для професійного саморозвитку особистості професіонала, для становлення викладача гуманітарних дисциплін як типу аксіологічно-орієнтованої особистості що виявляється в спрямуванні інтелектуально-моральних сил, прагнень, намагань на досягнення високих професійних вершин. Намагання досягти й наблизитися до педагогічного ідеалу як багатозначного феномену, образу-зразка відкриває величезні за своїм «мотиваційним масштабом» (І. Бех) можливості досконалості. У таких умовах кожна педагогічна дія – рух уперед, розкриття педагогічних здібностей, утілення педагогічної спрямованості, розширення зони «найближчого розвитку» викладача на підґрунті морально-духовної домінанти.

Цінності, ціннісні орієнтації особистості викладача становлять її цілісність, стають частиною внутрішнього досвіду та мотива-

ційними орієнтирами професійно-педагогічної діяльності на ґрунті «об'єктної рефлексії» (І. Бех). Особистість виділяє і привласнює певну моральну професійну цінність, надає перевагу саме такому варіанту ціннісної орієнтації та розгортанню педагогічних подій. Тобто внутрішній потенціал викладача – ієрархічно організована система схвалених морально-професійних цінностей, ціннісних відносин, внутрішньої професійної принципової позиції, ціннісної поведінки. Саме на основі представленої ціннісної системи формується самооцінка професіонала як результат роботи з привласнення моральних цінностей, що приносить насолоду та почуття задоволення від досягнення нового якісного виміру особистості, нової сходинки розвитку.

Зміна професійно-духовного образу викладача, створення цілісної гармонійної внутрішньої структури, нейтралізація «Его-пристрастей» (І. Бех), самоподолання (О. Вишневський) на усвідомленій ціннісній основі приводять до усвідомленого самоздійснення, самовиявлення, особистісного саморозкриття. З огляду на це, сама особистість викладача, яка спрямована на самовдосконалення, саморозвиток, самореалізацію, стає цінністю для оточуючих, взірцем, прикладом професійного становлення, досягнення «акме» вершин, утіленням і відображенням світу професійних цінностей [9].

Тобто, нову грань у розумінні самовдосконалення відкриває аксіологічний підхід, у центрі якого знаходиться концепція взаємозалежного, взаємодіючого світу. Гуманістичні ціннісні орієнтації – «аксіологічні пружини», що надають активності усій ціннісно-смісловій сфері особистості, є «альфою і омеґою розуміння сутності людини, образу людського в людині, яка відбиває змістову наповненість її внутрішнього світу, світоглядних переконань, наявність духовних цінностей, життєстверджувальних ідеалів» [5, 28].

Педагогічні цінності в педагогічній аксіології є нормами, що регламентують педагогічну діяльність і постають як пізнавально-дієва система, що служить опосередковано сполучною ланкою в галузі освіти та діяльності педагога [5]. Цінності формуються історично та фіксуються в педагогічній науці як

форма суспільної свідомості у вигляді уявлень і образів. Оволодіння педагогічними цінностями здійснюється в процесі педагогічної діяльності. Саме під час останньої відбувається суб'єктивація педагогічних цінностей, тобто привласнення або заперечення. Можна зробити висновок, що саме рівень суб'єктивації педагогічних цінностей є показником самовдосконалення педагога. С. Рубінштейн [6], підкреслюючи роль цінностей у регуляції поведінки, зазначав, що результатом діалектики життя людини є переоцінка цінностей. Отже, актуалізація одних професійних цінностей і відмова від інших є свідченням еволюції ціннісно-сислової сфери та професійного самовдосконалення фахівця. Це положення є концептуальною основою нашого дослідження. Для викладача вищої школи педагогічна професія – цінність, наповнена життєвим смыслом, умова самовдосконалення, самоствердження, самореалізації.

У розумінні самовдосконалення з позицій аксіологічного підходу визначальну роль відіграють особистісно-педагогічні цінності педагога, у яких відображаються цілі, мотиви, ідеали, установки, що в сукупності становлять систему ціннісних орієнтацій особистості.

Якщо самовдосконалення розглядати з погляду аксіологічного «Я» [5], то останнє складається з когнітивних, емоційно-цільових компонентів. У ньому ніби асимільовано соціально-педагогічні та професійно-групові цінності.

Дослідники [8] серед усього розмаїття цінностей виділяють самодостатні цінності – цінності-мету, що слугують основою самовдосконалення викладача та студентів. Цінності-мету можна вважати фундаментом розвитку та самовдосконалення викладача, оскільки в них закладено сенс педагогічної діяльності. Цілі педагогічної діяльності визначаються потребами, мотивами саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, вони повинні бути тісно зв'язані з категоріями «Особистість студента» та «Я»-професіонал.

Серед так званих інструментальних цінностей учені виділяють цінності-засоби, до яких належать сукупність цінностей-ставлень, цінностей-якостей, цінностей-знань.

Цінності-ставлення виражаються у ставленні до професійної діяльності, що є динамічними новоутвореннями особистості та змінюються залежно від професійних успіхів або невдач і задоволення професійних, особистісних потреб. У цих ціннісних відносинах відображається ставлення викладача до студентів, до себе як професіонала. Саме в означених цінностях відображається діалектика «Я»-реального, «Я»-ретроспективного, «Я»-ідеального, «Я»-рефлексивного, «Я»-професійного [8]. Рівень самовдосконалення як показника особистісно-професійного розвитку викладача визначає динаміка «Я» образів. Точніше, цілеспрямований рух від «Я»-реального до «Я»-ідеального.

У цінностях-якостях виявляються особистісно-професійні характеристики педагога. До них фахівці (В. Сластьонін) відносять різноманітні та взаємозв'язані особистісні, статусно-рольові та професійно-діяльнісні якості, що залежать від рівня розвитку низки здібностей: прогностичних, комунікативних, креативних, емпатійних, інтелектуальних, рефлексивних та інтерактивних.

Тільки цінності-ставлення та цінності-якості не забезпечують належний рівень існування педагогічної діяльності та ефективного самовдосконалення. Існують ще цінності-знання, що відображають систему певних умінь і знань, що представлено у вигляді педагогічних теорій і принципів створення освітнього процесу [5].

Отже, цінності, ціннісні орієнтації, смисли – визначальні дефініції в процесі самовдосконалення викладачів гуманітарних дисциплін, а пошук, добір ефективних ціннісних орієнтацій – стратегічний напрям формування професіоналізму викладачів вищих навчальних закладів.

Розглянуті педагогічні цінності створюють аксіологічний варіант самовдосконалення викладача гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів та характеризують його як аксіологічно орієнтований тип особистості.

Самовдосконалення викладача з погляду аксіології розглядаємо як розширення його суб'єктивного простору (через усвідомлену роботу над собою), професійне та морально-духовне ціннісно-сислове збагачення, орієн-

тацію на постійний динамічний вибір духовних і професійних ідеалів. Аксіологічне багатство викладача розуміємо як добір ефективних методів і прийомів самовдосконалення.

Отже, формування та становлення аксіологічно орієнтованого типу особистості викладачів гуманітарних дисциплін вищих навчальних закладів стає можливим в межах аксіологічного підходу, під яким розуміємо спрямованість креативного освітнього простору ВНЗ, освітніх ідеалів на ціннісно-смыслову сферу, на провідні положення педагогічної аксіології, фундаментальними поняттями якої є цінність, значущість, ідеал.

Узагальнюючи теоретичні положення та нормативно правову базу щодо викладацької діяльності, доходимо висновку, що *викладач гуманітарних дисциплін* – це кваліфікований фахівець, який займається особливим видом соціокультурної діяльності (педагогічної), *визначається здатністю до опанування і створення суспільних, культурних, історичних, особистісних цінностей і забезпечує підготовку та виховання фахівців вищої кваліфікації на основі гуманітарного пізнання володіння діалогом як міжсуб'єктивним процесом, є представником і носієм української елітарності, який здатний до постійного професійно-педагогічного саморозвитку та самовиховання впродовж життя й забезпечує створення оптимальних умов для всебічного гармонійного розвитку студентської молоді та виконання нею певних соціальних ролей. Аксіологічний аспект самовдосконалення викладача вищої школи є ядерним, визначальним для професійного саморозвитку особистості про-*

фесіонала, для становлення викладача гуманітарних дисциплін як типу аксіологічно орієнтованої особистості що виявляється в спрямуванні інтелектуально-моральних сил, прагнень, намагань на досягнення високих професійних вершин.

Список використаних джерел

1. Антоненко Т. Л. Психологічні основи впливу ціннісно-смыслові сфери на професійне становлення майбутнього фахівця / Т. Л. Антоненко // Педагогіка і психологія : вісн. НАПН України. — К. : Педагогічна преса, 2009. — № 4 (65). — С. 26—36.
2. Бех І. Д. Я як джерело духовного саморозвитку особистості / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія : вісн. НАПН України. — К. : Педагогічна преса, 2011. — № 3 (72). — С. 5—16.
3. Вишневський О. Людиноцентризм як педагогічна проблема на тлі сучасних цивілізаційних процесів / О. Вишневський // Пед. думка. — 2008. — № 4. — С. 3—12.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук. метод. посіб. / І. А. Зязюн. — К. : МАУП, 2000. — 312 с.
5. Педагогика : учеб. пособие для студентов пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. — М. : Школа-Пресс, 1997. — 512 с.
6. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн ; сост., авторы комментар. и послеслов. А. В. Брушлинский, К. А. Абульханова-Славская. — СПб. : Питер Ком, 1999. — 720 с.
7. Семенов О. Підвищення кваліфікації — невід'ємна складова розвитку професійної компетентності викладача / О. Семенов // Вересень. — 2011. — № 1—2. — С. 10—16.
8. Сластенин В. А. Профессионализм педагога: акмеологический контекст / В. А. Сластенин // Пед. образование и наука. — 2002. — № 4. — С. 4—9.
9. Цветкова Г. Г. Проблема самовдосконалення викладача вищої школи: акмеологічний, системно-синергетичний, аксіологічний підходи / Ганна Георгіївна Цветкова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика : за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф. «Особистість в духовно-моральному просторі сучасного світу». — Луганськ, 2012. — С. 167—178.

G. TSVETKOVA

Slovyansk

HIGH SCHOOL TEACHER OF THE HUMANITARIAN DISCIPLINES AS A TYPE OF AN ACIOLOGICAL-ORIENTED PERSONALITY

The acsiological background of the professional self-development of the high school teachers of the humanitarian disciplines through their understanding as specially organized in the university dynamic, acsiological, acmesynergetic, personally-oriented process when the formation and development of a high school professional takes place are revealed in the article; a high school teacher as a type of an acsiological-oriented personality who has his internal capacity of a high school teacher, his acsiosphere as hierarchical-organized system with moral and professional values, relationships, internal professional positions with its principles and behaviour is characterized.

Key words: high school teacher as a type of an acsiological-oriented personality, valuable orientations, acsiological background of the professional self-development.

А. Г. ЦВЕТКОВА
г. Славянск

ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ГУМАНИТАРНЫХ ДИСЦИПЛИН ВЫСШЕЙ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ КАК ТИП АКСИОЛОГИЧНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛИЧНОСТИ

В статье раскрываются аксиологические основы профессионального самосовершенствования преподавателей гуманитарных дисциплин через его понимания как специально организованного в ВУЗе динамического, непрерывного, аксиологического, акме-синергетического, личностно-ориентированного процесса, в условиях которого осуществляется профессиональное становление и развитие профессионала высшей школы, поэтапное приумножение компетенций «самости»; охарактеризован преподаватель гуманитарных дисциплин высших учебных заведений как тип аксиологично ориентированной личности который определяется внутренним потенциалом преподавателя, его аксиосферой как иерархично организованной системой морально-профессиональных ценностей, ценностных отношений, внутренней профессиональной принципиальной позиции, ценностного поведения.

Ключові слова: профессиональное самосовершенствование преподавателей гуманитарных дисциплин, преподаватель гуманитарных дисциплин как тип аксиологично ориентированный личности, ценностные ориентации, аксиологические основы профессионального самосовершенствования.

Стаття надійшла до редколегії 17.08.2015

УДК 371.132:78

ЦЗЯН ЛІБІН

м. Київ

innagek68@mail.ru

МОТИВАЦІЙНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ ЕТАП ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНО-ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядаються завдання для проведення експериментальної роботи з формування суб'єктно-творчої активності майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, успішного вирішення дослідно-експериментальних задач, практичного підтвердження висунутих теоретичних припущень. Визначені основні компоненти, які узгоджені для конкретизації поставлених діагностичних завдань з використанням необхідної методики їх формування у відповідних педагогічних умовах. Розглянута суб'єктно-творча активність як ключовий елемент педагогічного процесу, який вимагає перегляду, переоцінки всіх компонентів фахової підготовки майбутнього вчителя музики. Він радикально змінює саму його суть і характер, ставлячи в центр студента. Розглядаються активні творчі методи навчання, дослідницькі проблемні методи, використання інформаційно-пояснювальних технологій, проектні методи, дискусії, ділові ігри, проблемне консультування, форми творчої організації навчання, перехід від інформаційно-пояснювального навчання до діяльнісного, розвиваючого, забезпечення вільної пошукової діяльності студента у великих масивах інформації.

Ключові слова: суб'єктно-творча активність, фахове навчання, творчі методи, технології навчання.

Підхід до студента як до активного суб'єкта навчання веде до активізації процесу фахової підготовки. Суб'єктно-творча активність дозволяє студенту бути направленим до навчального процесу, створивши максимально сприятливі умови для розвитку і розкриття

своїх здібностей, з огляду на психофізіологічні особливості, особливості соціального і культурного контекста життя, складності і неоднозначності внутрішнього світу студента. Вона є ключовим елементом педагогічного процесу, який вимагає перегляду, переоцінки всіх